

FINANS
DANMARK

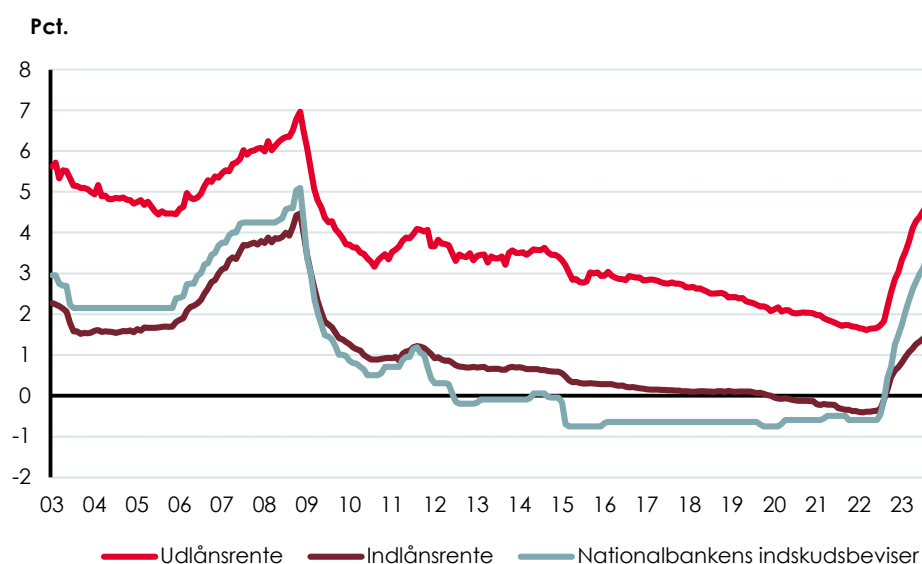
Rentemarginalen er steget – men stadig moderat i historisk perspektiv

Rentemarginalen er steget i kølvandet på de generelle rentestigninger og er nu tilbage, hvor den var i midten af 00'erne; men i et længere historisk perspektiv er niveauet stadig lavt. Rentemarginalens sammensætning er dog ikke den samme som i 00'erne; indlånsrenten er større, mens udlånsrenten er mindre. Den nye sammensætning skal ses i lyset af det høje indlånsoverskud og den høje andel indlån på anfordring.

Bankernes rentemarginal er steget, men er stadig lav i historisk perspektiv

Nationalbanken har siden marts 2022 hævet de pengepolitiske renter adskillige gange. Det har ført til stigninger i markedsrenterne, og med det højere renteniveau er også bankernes rentemarginal – altså forskellen på udlåns- og indlånsrenter – steget, så den nu er på samme niveau som midt i 00'erne, jf. figur 2. Netop 00'erne var også sidste gang, vi så et renteniveau som det nuværende, jf. figur 1. Den seneste tids stigning i rentemarginalen skal altså i høj grad ses som en normalisering efter en lang periode med meget lave – og ofte negative – renter. Med andre ord har bankernes rentemarginal været under pres i perioden med negative renter, men den er nu tilbage på det samme niveau, som den var sidste gang, renten var på sit nuværende niveau.

Figur 1: Renterne steget over det seneste år fra et lave niveau



Anm.: Rentemarginalerne omfatter alle indenlandske sektorer og alle valutaer.

Kilde: Nationalbanken og egne beregninger

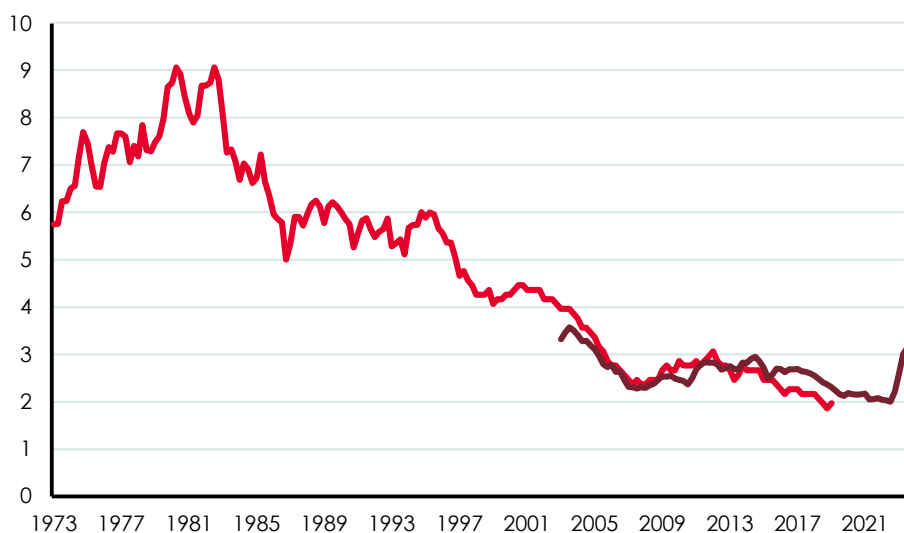
Indlånsmarginalen er udvidet og udlånsmarginalen er indsnævret

Rentemarginalen kan opdeles i to: Udlånsmarginalen og indlånsmarginalen. Udlånsmarginalen er forskellen på, den rente bankerne får når de låner ud til deres kunder, og hvad banken selv kan låne til i pengemarkedet. Tilsvarende er indlånsmarginalen forskellen på den indlånsrente, bankerne tilbyder deres kunder, og den rente, bankerne kan placere til i pengemarkedet. De korte pengemarkedsrenter følger i udgangspunktet Nationalbankens pengepolitiske renter tæt, derfor bruger vi indskudsbevisrenten som udtryk for, hvad bankerne kan låne og placere til. Det er særligt indlånsmarginalen, der er udvidet i takt med rentestigningerne, mens udlånsmarginalen er indsnævret og ikke har været mindre i de år, vi har data for, jf. figur 3.

Notat

Figur 2: Rentemarginalen stadig på lavt niveau historisk

Pct.point



— Bankernes rentemarginal (MONA, korrigeret) — Bankernes rentemarginal (MFI)

Anm.: Rentemarginalerne omfatter alle indenlandske sektorer og alle valutaer. Bankernes rentemarginal udgør forskellen mellem den gennemsnitlige udlåns- og indlånsrente. Opgørelsen baseret på MONAs databank er korrigeret for niveauforskellen i den overlappende periode med MFI-opgørelsen.

Kilde: Nationalbanken og egne beregninger

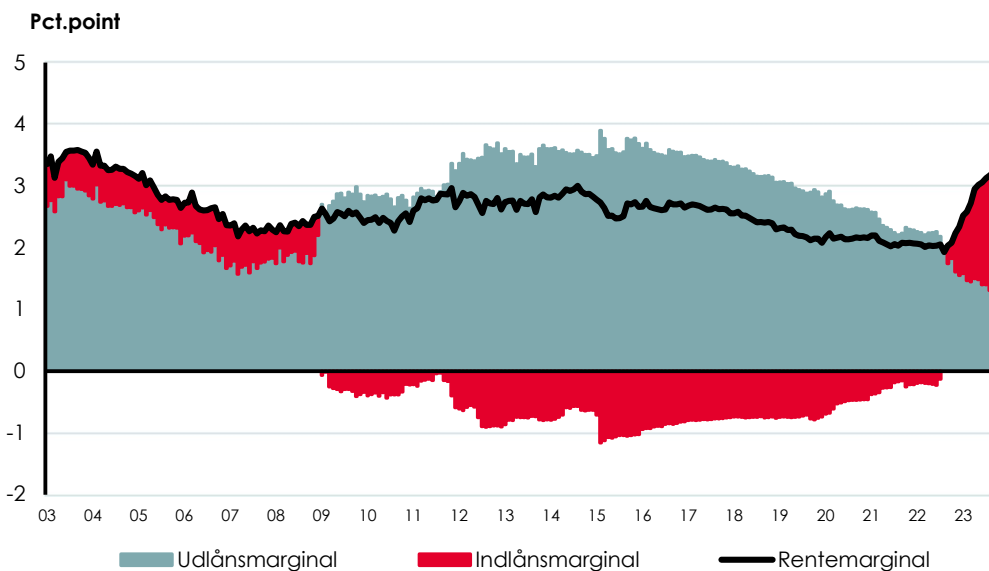
Normaliseret renteniveau gør indlån profitabelt igen

Det lave renteniveau, vi kom fra inden rentestigningerne, har været en stor udfordring for bankerne i perioden 2012 til 2022. I tiden med negative pengepolitiske renter i Nationalbanken har bankerne skullet betale for at placere kundernes indlån, uden at få tilstrækkelig betaling for at dække omkostningerne, indlånsmarginalen var altså negativ, jf. figur 3. Bankernes indlånsrenter ramte med andre ord en form for nedre grænse, fordi bankerne holdt igen med at opkræve negative renter på kundernes indlån. Det betød, at både indlåns- og udlånsrenter blev presset sammen tæt på nul. Det indsnævrede bankernes rentemarginal, hvilket



lagde et tungt pres på deres renteindtægter, som traditionelt har været bankernes primære indtægtsmotor.

Figur 3: Udlånsmarginale er indsnævret og indlånsmarginale er udvidet



Notat

Anm.: Rentemarginalerne omfatter alle indenlandske sektorer og alle valutaer. Sidste observation september 2023.

Kilde: Nationalbanken og egne beregninger

Efter at Nationalbanken, i kølvandet på ECB og andre centralbanker, har øget renteniveauet markant for at bekæmpe den høje inflation, er bankernes renter ikke længere påvirket af hensynet til at skærme kunderne fra negative renter. Dermed ser vi en grundlæggende normalisering af bankernes rentepolitik, hvor bankerne har reetableret en positiv indtjening på indlån såvel som udlån.

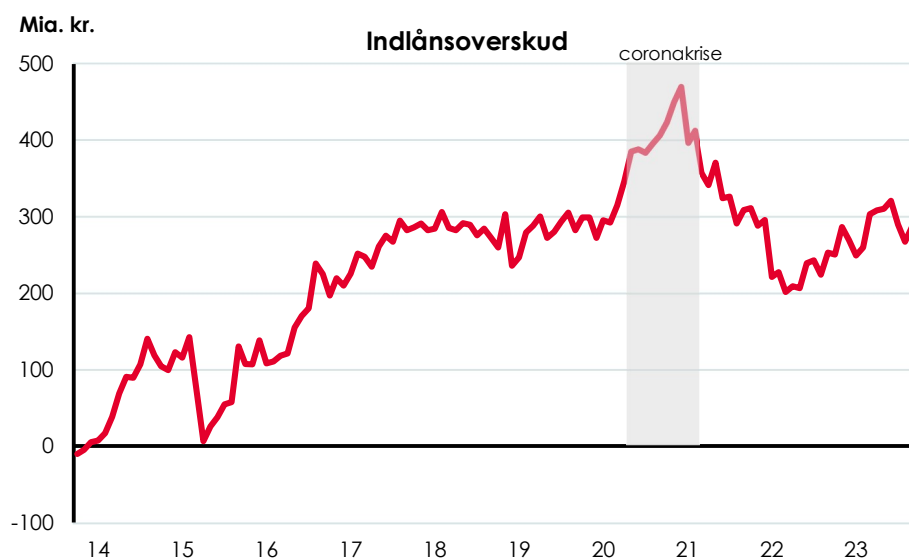
Udlån er relativt billigt

Rentemarginalen er nu på niveau med midten af 00'erne, men sammensætningen er ændret mærkbart i forhold til tidligere. I dag er der en relativt høj indlåns-marginal og en tilsvarende lav udlåns-marginal, hvilket blandt andet skal ses i lyset af det høje indlånsoverskud, jf. figur 4. I et marked med velfungerende konkurrence afspejler prisen udbud og efterspørgsel.

Med et indskud fra kunderne, som aktuelt er langt større end bankernes udlån, konkurrerer bankerne hårdt om at låne ud til kreditværdige husholdninger og virksomheder. Det afspejles i den lave udlåns-marginal – virksomheder og husholdninger betaler med andre ord kun en ret lav rente for at låne, når man sammenligner med det generelle renteniveau. Omvendt er der altså rigeligt med indlån i bankerne, som afspejles i den relativt høje indlåns-marginal.



Figur 4: Bankerne har væsentlig mere indlån end udlån



Notat

Anm.: Indlånsoverskuddet omfatter alle indenlandske sektorer og alle valutaer. Sidste observation september 2023.

Kilde: Nationalbanken og egne beregninger

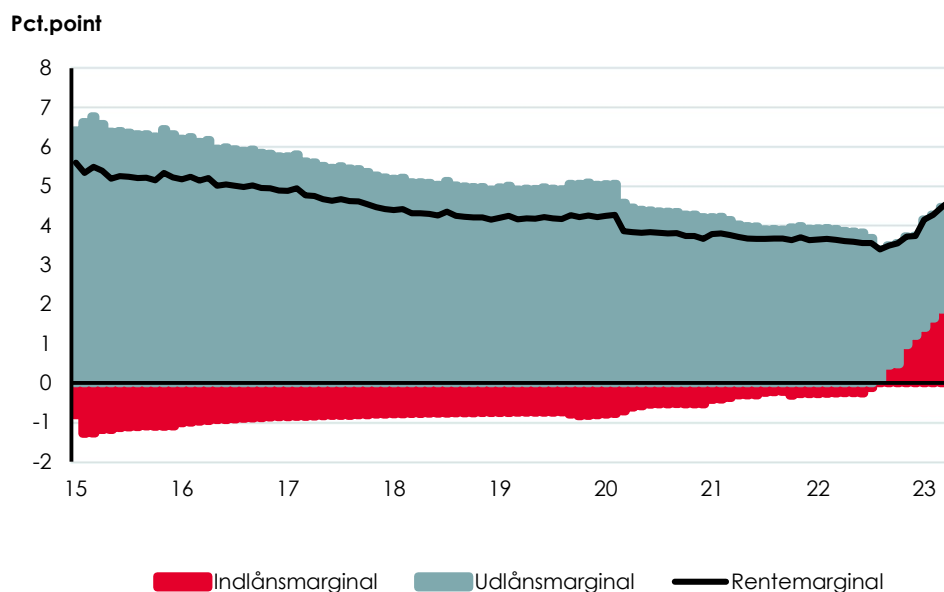
Nogle husholdninger kunne med fordel binde del af deres indlån

Ser vi særskilt på de renter, som husholdningerne møder i bankerne, er rentemarginalen også her øget fra et lavet niveau, jf. figur 5. I takt med rentestigningerne, er der samtidig sket ændringer i rentesatserne på forskellige indlånsprodukter for husholdninger. Som nævnt ovenfor, blev mange renter presset sammen omkring nul, da renteniveauet faldt i 10'erne. Dermed blev renten på indlån i høj grad den samme, og opsparingskonti med tidsbinding mv. blev derfor mindre udbredt. Med det højere renteniveau ser vi nu igen en mærkbar forskel mellem indlånsrenten med og uden tidsbinding end under den lange periode med negative pengepolitiske renter, som vist i figur 6.

Derfor bør mange familier igen se på mulighederne for at binde en del af deres indlån for at opnå en højere rente; hvor den gennemsnitlige rente på indlån på anfordring var 0,6 pct. i september, var den 2,8 pct. for nye indlån med tidsbinding. Indlån med tidsbinding eller andre former for opsparingskonti giver mulighed for at forvalte ens formue med stabile afkast og uden den risiko, der – især på kort til mellemfristet sigt – følger med investeringer i form af investeringsfor- eningsbeviser eller aktier. Det egner sig derfor godt til midler, som ligger ud over, hvad der er brug for til at klare dagligdagen og uforudsete begivenheder, men omvendt heller ikke skal investeres i et mere langsigtet perspektiv.



Figur 5: Rentemarginalen for husholdninger er også udvidet fra et lavt niveau



Notat

Anm.: Rentemarginalerne omfatter husholdninger (lønmødtagere, pensionister mv.) i DKK, korrigeret for udlånsrelateret indlån og eksklusive puljeordninger. Sidste observation er august 2023 grunder databegrænsninger.

Kilde: Nationalbanken og egne beregninger

Figur 6: Der er igen mærkbar forskel på indlån med og uden tidsbinding



Anm.: Indlånsrenterne omfatter husholdninger (lønmødtagere, pensionister mv.) i DKK, korrigeret for udlånsrelateret indlån og eksklusive puljeordninger. Sidste observation er september 2023 og er baseret på skøn fra Nationalbanken.

Kilde: Nationalbanken og egne beregninger

